

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สตรีเป็นผู้มีบทบาทอันสำคัญต่อครอบครัว เพราะเป็นทั้งแม่และภริยา ครอบครัวจะมีความสุข หรือมีความเป็นปึกแผ่นมั่นคงเพียงไร อยู่ที่บทบาทสตรีเป็นอย่างมาก ถึงกับคำกล่าวของคนโบราณว่า “ขาดแม่เหมือนแพแตก” ฉะนั้น สตรีในปัจจุบันนี้มิใช่กำหนดบทบาทตนเองเพียงแต่เลี้ยงดูบุตร และบุคคลในครัวเรือนเท่านั้น สตรีควรใฝ่หาความรู้เพื่อพัฒนาตนเอง รู้จักสิทธิและหน้าที่ของตนในฐานะเป็นพลเมืองของประเทศชาติ และเป็นแบบอย่างที่ดีของสมาชิกในครอบครัวด้วย (สอวาง ศรีนทุ, อ่ำไพวรรณ ศรีกุล, 2537)

สังคมไทยสมัยโบราณ สตรีมีฐานะด้อยกว่าบุรุษมาก ไม่เคยได้รับสิทธิหรือความเสมอภาคเท่าเทียมกับบุรุษในทุกด้าน บุรุษจะได้รับการยกย่องเหนือกว่าสตรีทั้งทางด้านพหุคุณและนิรันดร์ ถึงแม้ว่าภายหลังจะได้รับอิทธิพลจากวัฒนธรรมทางตะวันตกเข้ามา ทำให้ฐานะสตรีไทยเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดี แต่ก็ยังไม่เท่าเทียมกับบุรุษอยู่นั่นเอง

ปัจจุบันสังคมไทยได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ทำให้สตรีมีบทบาทหน้าที่ที่เพิ่มมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นบทบาททางครอบครัว บทบาทด้านสังคม บทบาททางเศรษฐกิจ และบทบาททางการเมือง การปกครอง และบทบาทด้านการศึกษา

บทบาททางครอบครัว สตรีต้องทำหน้าที่ในฐานะภรรยาและแม่บ้าน ต้องบริหารงานในบ้านทุกอย่าง เลี้ยงดูบุตรทำให้เป็นพลเมืองดี โน้มน้าวชักจูงใจสามี บุตร และสมาชิกในครอบครัว ให้ยอมรับสิ่งใหม่ ๆ ต่างจากสตรีในอดีต ซึ่งเป็นเพียงผู้ร่วมออกความคิดเห็นเท่านั้น (สมศรี กันธมาลา, 2529)

จากบทบาททางครอบครัวยังสะท้อนไปถึงบทบาทที่มีต่อสังคมและชุมชนอีกด้วย กล่าวคือ สตรีเป็นผู้ส่งสาร และรับข่าวสารเร็วกว่าบุรุษจากการพูดคุยสังสรรค์กับเพื่อนบ้าน ทำให้สตรีได้รับความรู้ และรวมกลุ่มกันทำกิจกรรมอันเป็นประโยชน์แก่สังคม และชุมชนอย่างกว้างขวาง (สมศรี กันธมาลา, 2529) ซึ่งปัจจุบันนี้สตรีมีบทบาททางสังคมมากกว่าสตรีในอดีต โดยเฉพาะการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาที่ตั้งที่ ไสว พราหมณี ได้ให้ความเห็นว่า กิจกรรมพัฒนาที่ประสบความสำเร็จ และดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง มักจะมีสตรีเข้าร่วมเป็นแกนนำหรือสนับสนุนอยู่เบื้องหลังด้วยเสมอ (ไสว พราหมณี, 2529)

บทบาททางเศรษฐกิจ เงินและชีวิตแบบสมัยใหม่ที่เป็นผลจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี และวิชาการแขนงต่าง ๆ ทำให้สตรีต้องเข้ามาบทบาทในการหารายได้เพิ่มให้แก่ครอบครัว โดยออกไปทำงานทำนอกร้าน เพื่อช่วยเหลือครอบครัว โดยเฉพาะอย่างยิ่งสตรีที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจต่ำ และปานกลาง (คณะทำงานวางแผนพัฒนาสตรีระยะยาว, 2526)

การศึกษาเป็นกระบวนการพัฒนาบุคคลให้มีความเจริญงอกงาม สามารถปรับตัวให้เข้ากับ สภาพแวดล้อม และการเปลี่ยนแปลงของวัย สามารถเข้าร่วมกิจกรรมของครอบครัวและสังคมได้อย่าง เหมาะสมและมีคุณค่าแก่ตนเองและสังคม (แผนการศึกษาชาติ ปี พ.ศ.2535 - 2539)

บทบาทด้านการศึกษาศตรี โดยทั่วไปยังมีระดับการศึกษาต่ำกว่าบุรุษ สตรีจึงจำเป็นต้องมี โอกาสพัฒนาความรู้ ความสามารถด้านต่าง ๆ เพื่อปรับตัวให้ทันกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงด้าน สังคม เศรษฐกิจ การเมือง และอาชีพที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว สตรีเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีความ สำคัญในการพัฒนาประเทศไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าบุรุษ (จรูญ มะลาดวง, 2535)

บทบาทสตรี ในปัจจุบันเป็นที่ประจักษ์แล้วว่า มีความสามารถในการบริหารไม่ด้อยไปกว่า บุรุษด้านการเมืองการปกครอง สตรีได้รับเกียรติเป็นนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี ผู้ว่าราชการจังหวัด แพทย์ ผู้พิพากษา ทหาร นักบิน ฯลฯ และล่าสุดกองทัพบกยังได้มีคำสั่งเลื่อนชั้นยศนายทหารหญิง เป็นถึงขั้นระดับนายพล (หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ปีที่ 47 ฉบับที่ 13962 วันที่ 13 เมษายน 2539)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2534 กำหนดให้บุคคลย่อมเสมอภาคกันในกฎหมาย และได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน รัฐพึงรักษาส่งเสริมและพัฒนาความเสมอภาคของ ชายและหญิง (สออง ศรีนทุ, อำไพวรรณ ตรีสกุล, 2537) ปัจจุบันประเทศไทยมีประชากรทั้งสิ้น 60,103,000 ล้านคน ในจำนวนนี้มีสตรี 30,069,000 ล้านคน (สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล, 2540) แสดงว่าครึ่งหนึ่งของประชากรทั้งประเทศเป็นสตรี

หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ได้ยุติลงประมาณ 3 ปี (พ.ศ.2491) พล.ท.หลวงชาตินักรบ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม พิจารณาเห็นว่า การสงครามในอนาคตนั้น พลเมืองทุกคนไม่จำกัด เพศ วัย และไม่ว่าจะอยู่ที่ใด ย่อมมีส่วนร่วมในสงครามได้ คือ ให้นำบุคคลทำหน้าที่อย่างทหารในยาม สงคราม โดยเข้ารับราชการฝึกวิชาทหาร เพื่อให้รู้จักหน้าที่ของทหารเพื่อเข้าร่วมกับกองทัพประจำการ ในยามสงคราม (การตรวจเยี่ยมกรมการรักษาดินแดน ของผู้บัญชาการทหารบก, 21 สิงหาคม 2529)

การคงพลังอำนาจทหารที่แข็งแกร่งไว้ จะทำให้มีกำลังกองทัพประจำการเพียงอย่างเดียว ข้อมเป็นการสิ้นเปลือง เนื่องจากยามปกติยังมีความจำเป็นต้องเสริมสร้างพลังอำนาจด้านอื่น ๆ เช่น ด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคมและจิตวิทยาให้แข็งแกร่งควบคู่กันไป ดังนั้นประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกจึงจัดกำลังกองทัพประจำการไว้เท่าที่จำเป็น โดยไม่กระทบกระเทือนต่อฐานะทางเศรษฐกิจของประเทศ แล้วหันมาให้ความสำคัญต่อการพัฒนาองกำลังสำรองให้มีประสิทธิภาพ ประเทศที่เจริญแล้วหลายประเทศ เช่น สหรัฐอเมริกา สวิตเซอร์แลนด์ อิสราเอล และออสเตรเลีย เป็นต้น ได้จัดเตรียมกองกำลังสำรองไว้อย่างเพียงพอทั้งด้านจำนวนและคุณภาพ (สหชัย ชวนไชยสิทธิ์, 2536)

สำหรับประเทศไทย กองทัพบกได้กำหนดนโยบายให้เร่งพัฒนาฝึกรวมเยาวชนของชาติ เพื่อเป็นกำลังสำรองที่มีประสิทธิภาพ โดยมุ่งส่งเสริมการศึกษาทหารทั้งชายและหญิงให้มีความรู้การทหารทั้งในทางเทคนิคและยุทธวิธี ปลุกฝังอุดมการณ์ ยึดมั่นสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และการปกครองในระบอบประชาธิปไตย เสริมสร้างระเบียบวินัย เชื้อเพลิงคำสั่งผู้บังคับบัญชาโดยเคร่งครัด ปฏิบัติตนอยู่ในกรอบของประเพณีและวัฒนธรรมที่ดีของชาติ มีสุขภาพพลานามัยแข็งแรง มีความอดทนอดกลั้นต่อความยากลำบากได้ (คำสั่งกองทัพบกที่ 270/22537, 2537)

ปัจจุบันการศึกษามหาวิทยาลัยเป็นที่ยอมรับของนักศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ทั้งชายและหญิง โดยกำหนดให้เรียนตั้งแต่ชั้นปีที่ 1 - ชั้นปีที่ 5 มีการสอบภาคปฏิบัติ ภาคทฤษฎี และภาคสนาม ในระหว่างเรียนมีการสอบเก็บคะแนนเป็นระยะ ๆ เพื่อเลื่อนชั้นขึ้นไปตามลำดับ และจะต้องสอบให้ครบตามหลักสูตรที่กำหนด ถ้าขาดเพียงอย่างใดอย่างหนึ่ง จะต้องเรียนซ้ำชั้นในชั้นเดียวกันไม่เกิน 2 ปี อายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป และไม่เกิน 22 ปี ในชั้นปีที่ 1 (ระเบียบการรับสมัครและรายงานตัวนักศึกษาวิชาทหาร, 2537)

นักศึกษาที่สมัครเข้ารับการศึกษามหาวิทยาลัยทั้งชายและหญิง เรียกว่า นักศึกษาวิชาทหาร โดยใช้อักษรย่อว่า นศท. เมื่อฝึกครบหลักสูตรจะเป็นกำลังสำรองของกองทัพไทย มีความสำคัญไม่น้อยกว่าทหารกองประจำการ (พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษามหาวิทยาลัย, 2534)

กรมการรักษาดินแดนเปิดรับสมัครนักศึกษาวิชาทหารหญิงขึ้นเป็นครั้งแรก ปีการศึกษา 2528 ในชั้นปีที่ 1 โดยใช้อักษรย่อ นศท.(ญ) (ระเบียบการรับสมัครและรายงานตัวนักศึกษาวิชาทหาร, 2538) เมื่อเรียนจบหลักสูตร 3 ปี มีวุฒิการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ จะได้รับการแต่งตั้งยศเป็น สิบเอก นักศึกษาวิชาทหารหญิงคนใดมีความสนใจที่จะ ฝึกศึกษาต่อถึงชั้นปีที่ 5 มีวุฒิการศึกษาดังแต่่อนปริญญาขึ้นไป จะได้รับการแต่งตั้งยศเป็น

ว่าที่ร้อยตรี เหมือนกับนักศึกษาชาย (ระเบียบการแต่งตั้งยศผู้สำเร็จการศึกษาวชิราวุธ) ทั้งนี้ เพื่อเป็นการส่งเสริมพัฒนาคุณภาพชีวิตของสตรี

นับตั้งแต่การเริ่มเปิดรับสมัครนักศึกษาวิชาทหารหญิงขึ้นในปี พ.ศ.2528 ได้มีนักศึกษาวิชาทหารหญิงสมัครเข้าเรียนวิชาทหารเป็นจำนวนมากเพิ่มขึ้นทุกปี (จากสถิติแผนกทะเบียนผล กรมการรักษาดินแดน) จึงเป็นเรื่องที่น่ายินดีที่พบว่านักศึกษาวิชาทหารหญิงให้ความสนใจต่อวิชาทหาร และควรให้การสนับสนุนให้ได้เข้าเรียนมากขึ้นเพื่อเป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติ สำหรับเหตุผลในการเรียนวิชาทหารอาจมาจากหลายสาเหตุ สาเหตุหนึ่งอาจมาจากความสนใจที่จะเข้ารับราชการทหารในระยะต่อไป ส่วนสาเหตุอื่นที่สมัครเข้าเรียนอาจมาจากความต้องการที่เรียนรู้เกี่ยวกับวิชาทหาร หรืออาจมีเหตุผลอื่น ๆ เช่น ต้องการมีเพื่อน ต้องการพัฒนาตนเอง ต้องการมีส่วนร่วมในกิจกรรมใหม่ ๆ ก็เป็นไปได้

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษานักศึกษาวิชาทหารหญิงที่สมัครเรียนวิชาทหาร ว่ามีการเปิดรับสื่อ การรับรู้ประโยชน์ และความไม่ฝันอย่างไรที่สมัครเรียนวิชาทหาร มีความเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กันอย่างไร สื่อแต่ละชนิดนั้นเข้ามามีบทบาทมากน้อย และเป็นไปในทิศทางใด อันจะนำมาซึ่งความเข้าใจและวิถีทางที่เหมาะสมในการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายในการสร้างแรงจูงใจ ซึ่งจะ เป็นประโยชน์ในการจัดกิจกรรมการเรียน การฝึกวิชาทหารสำหรับสตรี เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของสตรีต่อไป ทั้งนี้ เพื่อเป็นการสนับสนุนให้สตรีเข้าเรียนในหลักสูตรวิชาทหารให้มากขึ้น และที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ สามารถเป็นแนวทางในการพัฒนาการประกอบอาชีพของสตรีและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ รวมไปถึงการพัฒนาประเทศ เพื่อความมั่นคงของชาติอีกส่วนหนึ่ง คือ ประโยชน์อันสำคัญยิ่ง ได้แก่การส่งเสริมให้สตรีมีบทบาทความสามารถเท่าเทียมกับบุรุษต่อไป

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาหญิง ที่ฝึกวิชาทหารกับกรมรักษาดินแดนในเขตกรุงเทพมหานคร เท่านั้น ทั้งนี้เพราะนักศึกษาวิชาทหารหญิงในเขตกรุงเทพมหานครสมัครเรียนวิชาทหารมากกว่าพื้นที่ จังหวัดอื่น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาลักษณะทางประชากร และการเปิดรับสื่อที่เกี่ยวกับการเข้าเรียนวิชาทหารรักษาดินแดนของนักศึกษาวิชาทหารหญิงในเขตกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษา การรับรู้ประโยชน์ และความไม่ฝันที่เกี่ยวกับการเข้าเรียนวิชาทหารรักษาดินแดนของนักศึกษาวิชาทหารหญิงในเขตกรุงเทพมหานคร
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางประชากรกับ การรับรู้ประโยชน์ที่เกี่ยวกับการเข้าเรียนวิชาทหารรักษาดินแดนของนักศึกษาวิชาทหารหญิงในเขตกรุงเทพมหานคร

4. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง การรับรู้ประโยชน์ กับความใส่ใจเกี่ยวกับการเข้าเรียน วิชาทหารรักษาดินแดนของนักศึกษาวิชาทหารหญิงในเขตกรุงเทพมหานคร

ปัญหาคำถามวิจัย

1. นักศึกษาที่มีลักษณะทางประชากรที่แตกต่างกัน จะมีการเปิดรับสื่อของนักศึกษาวิชาทหารหญิงที่เกี่ยวกับการสมัครเรียนวิชาทหารแตกต่างกันหรือไม่
2. ลักษณะทางประชากรมีความสัมพันธ์กับ การรับรู้ประโยชน์ และความใส่ใจของ นักศึกษาวิชาทหารหญิงที่เกี่ยวกับการสมัครเรียนวิชาทหารรักษาดินแดนมากน้อยเพียงใด
3. การเปิดรับสื่อ มีความสัมพันธ์กับการรับรู้ประโยชน์ และความใส่ใจ ของนักศึกษาวิชาทหารหญิงที่เกี่ยวกับการสมัครเข้าเรียนวิชาทหารรักษาดินแดน มากน้อยเพียงใด
4. การรับรู้ประโยชน์ และความใส่ใจ ของนักศึกษาวิชาทหารหญิงที่เกี่ยวกับการสมัครเข้าเรียนวิชาทหารรักษาดินแดนมีความสัมพันธ์กันมากน้อยเพียงใด

สมมุติฐานในการวิจัย

1. ลักษณะทางประชากรที่แตกต่างกันมีเปิดรับสื่อที่เกี่ยวกับการเข้าเรียนวิชาทหารรักษาดินแดนของนักศึกษาวิชาทหารหญิงในเขตกรุงเทพมหานครแตกต่างกัน
2. ลักษณะทางประชากรที่แตกต่างกันมีรับรู้ประโยชน์ ที่เกี่ยวกับการเข้าเรียนวิชาทหารรักษาดินแดนของนักศึกษาวิชาทหารหญิงในเขตกรุงเทพมหานครแตกต่างกัน
3. ลักษณะทางประชากรที่แตกต่างกันมีความใส่ใจที่เกี่ยวกับการเข้าเรียนวิชาทหารรักษาดินแดนของนักศึกษาวิชาทหารหญิงในเขตกรุงเทพมหานครแตกต่างกัน
4. การเปิดรับสื่อที่เกี่ยวกับการเข้าเรียนวิชาทหารรักษาดินแดนมีความสัมพันธ์กับการรับรู้ประโยชน์ที่เกี่ยวกับการเรียนวิชาทหารรักษาดินแดน
5. การเปิดรับสื่อที่เกี่ยวกับการเข้าเรียนวิชาทหารรักษาดินแดนของนักศึกษาวิชาทหารหญิงในเขตกรุงเทพมหานคร มีความสัมพันธ์กับความใส่ใจที่เกี่ยวกับการเข้าเรียนวิชาทหารรักษาดินแดน
6. การรับรู้ประโยชน์ที่เกี่ยวกับการเข้าเรียนวิชาทหารรักษาดินแดนของนักศึกษาวิชาทหารหญิงในเขตกรุงเทพมหานครมีความสัมพันธ์กับความใส่ใจที่เกี่ยวกับการเข้าเรียนวิชาทหารรักษาดินแดน

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเพื่อสำรวจ การเปิดรับสื่อ การรับรู้ประโยชน์และความใส่ใจที่เกี่ยวกับการเข้าเรียนวิชาทหารรักษาดินแดนของนักศึกษาวิชาทหารหญิง ในเขตกรุงเทพมหานคร
ปี 2540

นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

1. การเปิดรับสื่อ หมายถึง ความบ่อยครั้งในการเปิดรับข่าวสารจากสื่อประเภทต่าง ๆ ที่ทำการเผยแพร่ข่าวสารการรับสมัครเรียนวิชาทหาร
2. การรับรู้ประโยชน์ หมายถึง ระดับของการแสดงความรู้สึกนึกคิดต่อผลตอบแทนที่ดีต่าง ๆ ที่ได้รับจากการเข้าเรียนวิชาทหารรักษาดินแดน
3. ความใฝ่ฝัน หมายถึง ระดับของการคาดคะเนของนักศึกษาวิชาทหารหญิง ที่หวังว่าจะได้ประโยชน์จากการเข้าเรียนวิชาทหารรักษาดินแดน
4. ลักษณะทางประชากร หมายถึง ข้อมูลเกี่ยวกับ อายุ ระดับการศึกษา ประเภทสถานศึกษา ชั้นปีที่ศึกษา อาชีพบิดามารดา รายได้ของครอบครัว
5. นักศึกษาวิชาทหารหญิง หมายถึง นักศึกษาสตรี ซึ่งมีคุณสมบัติครบถ้วนตามที่ กำหนดไว้ในกฎกระทรวง และอยู่ในระหว่างการฝึกวิชาทหารตามหลักสูตรที่กระทรวงกลาโหมกำหนด ให้ใช้คำย่อว่า “นศท.ญ.” และเป็นผู้กำลังศึกษาวิชาทหารอยู่ในระดับชั้นปีที่ 1 - 5 กับกรมการรักษาดินแดนในเขตกรุงเทพมหานคร
6. กรมการรักษาดินแดน หมายถึง หน่วยงานที่รับผิดชอบการฝึกวิชาทหารให้แก่ นักศึกษาวิชาทหารในส่วนกลางและในเขตพื้นที่ จทบ.ภท. (กรุงเทพมหานคร นนทบุรี ปทุมธานี สมุทรปราการ สุพรรณบุรี นครปฐม) โดยมีกองกำลังพล มีหน้าที่ดำเนินกรรมวิธีและวางแผนกำหนดวิธีปฏิบัติ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อให้รู้และเข้าใจถึงการรับรู้ประโยชน์ และความใฝ่ฝัน ที่เกี่ยวกับการเข้าเรียนวิชาทหารรักษาดินแดนของนักศึกษาวิชาทหารหญิงในเขตกรุงเทพมหานครไปเป็นแนวทางไปใช้ประโยชน์ในการวางแผนประชาสัมพันธ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. ผลจากการศึกษาจะสามารถนำไปใช้เป็นข้อพิจารณาของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการวางแผนและสอดคล้องความรู้ เกี่ยวกับกลุ่มเป้าหมาย
3. เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำข้อมูลที่ได้รับไปเป็นแนวทางในการวางแผนแนวนโยบาย เพื่อเผยแพร่สื่อในการประชาสัมพันธ์ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
4. เพื่อเข้าใจบทบาทของสื่อ และการพิจารณาเลือกใช้สื่อในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ได้อย่างเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย
5. เพื่อนำปัญหาต่าง ๆ ตลอดจนตัวแปร และปัจจัยที่เป็นอุปสรรค ไปทำการศึกษาค้นคว้า และหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว เพื่อให้ นักศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในการสมัครเข้าเรียนวิชาทหารมากขึ้นต่อไปในอนาคต